

Особливості страхування в туризмі

Гаталяк О.М., Пандяк І.Г.

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул.Дорошенка,41, м.Львів, 79000, Україна, тел. (032) 2964603*

Страхування як галузь економічної діяльності зростає швидше, ніж банківська і набагато швидше, ніж українська економіка в цілому. Перспективним напрямом є страхування в туризмі. Це порівняно новий вид діяльності в Україні, який з'явився з поширенням виїзного туризму. Щороку за кордон виїжджає близько 15 – 16 млн. українських туристів. Проте частка ринку туристичного страхування невелика – 5 – 6 % суми страхових платежів. Основні причини – значні витрати на розвиток турстрахування, махінації з полісами, високий рівень виплат (близько 40% порівняно з 5-10% в інших видах страхування), оплата послуг посередників (туркомпаній) [10, с.16].

Популярність турстрахування пояснюється кількома чинниками. По-перше це робота на імідж. За умови виконання страховою компанією своїх обов'язків у повному обсязі цей вид страхування посилить ступінь довіри клієнтів. По-друге прибутковість турстрахування багато в чому залежить від кількості застрахованих. Тому страховій компанії вигідні ті туристичні фірми, які працюють з великими потоками туристів.

Суть страхування в туризмі полягає в передачі ризиків від їх носія (туриста) до страхової компанії безпосередньо або через посередників (туристичне підприємство).

Страхування в туризмі – це система відносин між страховою компанією і туристом з захисту його життя і здоров'я, а також майнових інтересів при настанні страхового випадку. При цьому відшкодування застрахованому потерпілому пов'язаних з цим витрат здійснюється в межах страхової суми, що визначається договором страхування (страховим полісом) між страховиком і страхувальником. Враховуючи необхідність захисту інтересів українських громадян за кордоном, у статті 9 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» вказано, що «з метою створення умов, які гарантують відшкодування громадянам України витрат, пов'язаних з надзвичайними обставинами за кордоном, громадянин України повинен бути застрахованим». Також стаття 16 Закону України «Про туризм» передбачає, що «страхування туристів (медичне і від нещасного випадку) є обов'язковим і забезпечується суб'єктами туристичної діяльності на засадах договорів зі страховиками».

Суб'єкт туристичної діяльності, який надає туристичні послуги, зобов'язаний забезпечити страхування туристів. Для цього договір страхування із страховиком можуть укласти самі туристи або суб'єкт туристичної діяльності як посередник страхової компанії.

У туризмі використовують такі види страхування: медичне, від нещасного випадку, майнове, на випадок затримки транспорту, витрат, пов'язаних з неможливістю здійснити поїздку та інші.

Одним з основних видів страхування в туризмі є медичне. Сьогодні в Україні медичне страхування в обов'язковій формі не проводиться, хоча Закон України «Про страхування» це передбачає. Медичне страхування для туристів є обов'язковим, проте спеціальних правил не існує. Суб'єкти туристичної діяльності заключаючи договори з страховими компаніями, вибирають правила добровільного медичного страхування. Типові договори цього виду страхування передбачають стандартний набір страхових випадків, тобто хворіб, допомога при яких покривається страхівкою. Відповідно, основні захворювання, лікування і допомога при яких не входить в покриття також вказуються в договорі. До цієї групи зокрема відносять онкологічні захворювання, хронічні паталогії серцево-судинної системи. Відповідальність за таким договором настає в момент перетину українського кордону і діє лише на території інших держав. Вартість таких договорів становить від 68 коп. до кількох доларів за добу. Це залежить від країни перебування, віку застрахованого, мети його поїздки, вибраної страхової програми і страхової суми.

Відповідальність за договором страхування від нещасного випадку в дорозі настає від початку подорожі і триває до місця призначення. Це найпоширеніший вид особистого страхування, що пояснюється насамперед невисокою вартістю та популярністю. Працівникам туристичного підприємства важливо звернути увагу на трактування нещасного випадку. Деякі страхові компанії не дають визначення нещасного випадку, а перелічують події, які є нещасним випадком. Це значно зменшує можливості реального страхового покриття. Пасажири регулярних рейсів переважно застраховані від нещасного випадку в дорозі – страховий збір входить у вартість квитка.

Українським туристам пропонують також програми страхування майна – багажу, втрати документів. Такі програми можуть входити в медичний поліс, але добровільно (тобто клієнт може їх і не вибрати).

Ризики туристичних підприємств і ризики внутрішнього туризму страхуються в межах загальнопринятих видів страхування, а міжнародні поїздки потребують особливих міжнародних видів страхування: «Асистанс» і «Зелена картка».

Для тих, хто подорожує за кордоном своїм автомобілем, обов'язковим є страхування цивільної відповідальності перед третіми особами. Наявність цього полісу є обов'язковою в країнах, які входять до системи «Зелена карта». Цей вид страхування проводиться без вказання страхових сум. Тобто потерпілому виплачують будь-яку суму, передбачену законодавством країни, на території якої виник страховий випадок. Ліміти страхування по цьому виду в різних країнах неоднакові. Так, для Європи найвища сума мінімального покриття на аварію, травму або смерть третьої особи в країнах Євросоюзу – 607.460 тис. USD, найнижча – в Україні -500 неоподаткованих мінімальних зарплат [5, с.164].

Асистанс – це специфічний вид страхування, при якому страхове відшкодування надають у вигляді конкретної послуги або платою за фактично надану послугу. Цим займаються спеціальні страхові компанії, які поєднують страхові та сервісні функції або звичайні страхові компанії, що мають договори з асистантами. Як правило асистанти виплачують страховим компаніям комісійні 8 – 10 % від загального обсягу винагороди.

Популярним стає страхування придбаного туру від неякісного надання туристичних послуг, а також витрат пов'язаних з неможливістю здійснити поїздку.

Крім зазначених вище видів страхування, що стосуються безпосередньо особи туриста, важливим є страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності, яка включає невиконання зобов'язань або неналежне їх виконання. В новій редакції Закону України «Про туризм» йдеться про поняття мінімальної відповідальності суб'єктів туристичної діяльності. Розмір фінансового забезпечення цивільної відповідальності має становити не менше:

- 20 тис. EUR – для туроператорів, що займаються усіма видами туризму;
- 10 тис. EUR – для туроператорів, що надають послуги лише з внутрішнього та в'їзного туризму;
- 2 тис. EUR – для турагентів.

Ці суми повинні враховуватись при страхуванні відповідальності суб'єктів туристичної діяльності. Проте відповідальність можна застрахувати і на більшу суму.

Страхування є обов'язковим і для осіб, що в'їжджають на територію України. Цей вид страхування уповноважена здійснювати тільки одна страхова компанія – ЗАТ «Укрінмедстрах».

У випадках, коли наявність страхового полісу є обов'язковою умовою при відкритті візи, ліміт зобов'язань страхової компанії має бути не нижчим від суми, запитаної консульськими службами. Переважно всі країни Шенгенської угоди та ПАР приймають поліси страхових компаній, страхова сума за якими не нижча за 30 тис. USD, для Канади, США, Японії, Австралії – не менша 50 тис. USD. Загалом сума страхового покриття для тих, хто виїжджає за кордон, коливається від EUR 5 тис. до безлімітної суми залежно від виду страхування і вимог консульств іноземних держав (табл.).

Таблиця

Вимоги посольств по лініях страхування*

Країна	Страхове покриття по медичних витратах	Додаткові умови
Австрія	Не менше 30000 USD	Страхування цивільної відповідальності - 30000 USD
Німеччина	Не менше 30000 USD	
Іспанія	Не менше 30000 USD	
Португалія	Не менше 30000 USD	
Фінляндія	Не менше 30000 EUR	
Італія	Не обмежено	
Естонія	Не менше 10000 USD	
Литва	Не менше 30000 EUR	
Чехія	Не менше 15000 USD	30000 USD для поїздок від 180 днів
Швейцарія	Не менше 30000 USD	
Болгарія	Від 5000 USD	
Ізраїль	Не менше 30000 USD	Страхування від нещасного випадку
Франція	10000-15000 USD	

*Посольства інших країн відкривають візи без страхування

Туристичні фірми віддають перевагу мінімальним страховим сумах (до 5 тис. USD), страховий платіж за якими найнижчий і вартість путівки при цьому не зростає.

Страховання туристів займаються суб'єкти туристичної діяльності на основі угод зі страховими компаніями. Переважно турфірма підписує договір зі страховою компанією на страхування туристів, встановлює страхову суму і страховий платіж, від якого буде залежати відсоток премії, що буде видаватись страховому посереднику після реалізації полісів. Це оформляють договором доручення, де страхова компанія (страховик) зобов'язує турфірму продавати страхові поліси за фіксованою ціною, виплачуючи комісійну винагороду. Страховий посередник залишає собі від 10 до 25% вартості страхового внеску. Згідно з статтею 16 закону України «Про туризм» «туристи вправі самостійно укладати договори на таке страхування. У цьому випадку вони зобов'язані завчасно підтвердити туроператору чи турагенту наявність належним чином укладеного договору страхування» [9,с.10].

Про всі умови страхування, виплати компенсації, правила збору документів для підтвердження страхового випадку туристична фірма зобов'язана повідомити туриста.

Туристичне страхування приваблює для страхових зловживань. Шахрайство – це протиправна поведінка суб'єктів договорів страхування. Шахрайські дії в страхуванні досить різноманітні. Умовно їх можна поділити на дві групи. До першої слід віднести страхову діяльність фірм, створених з порушенням діючого законодавства (псевдокомпанії). Шахрайські дії другої групи пов'язані з видачею туристам фальшивих страхових полісів. Тільки від махінацій з полісами «Зелена карта» страхові компанії України щорічно зазнають збитків на суму 2 млн. грн. [7, с.46]. Існує два види махінацій з «Зеленою картою»: 1) фальшива «Зелена карта» - підробка, роздрукований на кольоровому ксероксі бланк полісу, який продають недосвідченим туристам. На такому полісі відсутня кольорова люмінесценція номеру при ультрафіолетовому випромінюванні (номер справжнього страхового полісу відсвічує голубим відтінком). На першій сторінці полісу назву страхової компанії вказано українською або російською мовами (треба англійською); 2) сфальсифікована «Зелена карта» - справжній поліс, який заделегіть неправильно заповнений страховим агентом. Термін дії «Зеленої карти» і сума страхового платежу, що вказані на першій сторінці не відповідають термінам, які вказані на інших сторінках. Так, в оригінал полісу, який видають туристу, вписують один термін страхування, а в копії цього полісу, які агент залишає в себе вписується інший термін. Агент приносить в страхову компанію платіж на менший термін і різницю між реальним і скороченим терміном привласнює. При настанні страхового випадку у не врахований термін страхова компанія не виплатить туристу компенсації.

Небезпека шахрайства є і з боку страховальників. Це, як правило, фальсифікація настання страхового випадку, завищені вимоги до відшкодування збитків тощо. Захистити права, як страховиків, так і страхувальників можна через суд, а при наявності ознак злочину – через органи внутрішніх справ.

Як бачимо, страхування в туризмі – це нова галузь для України, яка може розвиватись тільки в умовах стабільної економіки. Це один з перспективних напрямів страхування в цілому. Спектр страхових послуг для туристів є досить великим, різноманітним і зручним для клієнта. Крім двох видів обов'язкового страхування туристичне підприємство може забезпечити страхування інших ризиків, пов'язаних з поїздками за кордон.

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» від 04. 10. 2001 р. № 2745 – III.

2. Закон України «Про страхування» від 15. 09. 1995 р. № 342/95 – ВР.

3. Закон України «Про туризм» від 18. 11. 03 р. № 1282 – IV.

4. Гвозденко А.А. Страхование в туризме. – М., 2002. – 256 с.

5. Машина Н.И. Страхование для туристических предприятий. – Донецк, 2004.- 432 с.

6. Беруль Ф. Страхование ответственности в туризме. // Туризм: право и экономика. – 2003. - № 1(1). – С. 54 – 55.

7. Зубарев В. Страхование мошенничества и как с ним бороться. // Посредник. – 2004. - № 16 – 20 апреля – С. 46.

9. Коваленко І. Страхування туризму: спокій і ще раз спокій. // Все про бухгалтерський облік. 8 червня 2004. № 54 (965) С.9 – 10.

10. Ратна В. Поліс туриста. // Галицькі контракти. № 19. 10. 05. 2004. С.16.

Особливості страхування в туризмі
Гаталяк О. М., Пандяк І. Г.

Проаналізовано основні види турстрахування. Визначено суть поняття страхування в туризмі. Розглянуто різні варіанти фальшивих страхових полісів.

Проанализированы главные виды турстрахования. Определена суть страхования в туризме. Рассмотрены разные варианты фальшивых страховых полисов.

Major types of travel insurance have been analyzed. The essential of travel insurance have been determined. Different cases of spurious insurance policies have been considered.

ЗАЯВКА УЧАСНИКА

Я бажаю взяти участь в роботі конференції «Еколого-економічні проблеми Карпатського Єврорегіону»

Підпис _____ Дата ____ 18. 04. 2005 _____

Прізвище_Гаталяк_____

Ім*я_____Оксана_____

По-батькові_Миколаївна_____

Науковий ступінь _____ - _____

Вчене звання _____ - _____

Посада__асистент кафедри туризму _____

Організація_Львівський національний університет імені Івана Франка

Службова адреса_вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000, Україна

Службовий телефон_(032) 2964603

Факс _____

E-mail_hatalyak@yandex.ru

Домашня адреса_вул.Пулюя дім 3, кв. 89, м. Львів

Телефон_(067)6729438

Я планую

* Виступити з пленарною доповіддю

* Виступити з секційною доповіддю

* Виступити зі стендовою доповіддю

* Взяти участь як слухач

Інформація про доповідь (автори та назва):

Гаталяк О.М., Пандяк І.Г. Особливості страхування в туризмі

ЗАЯВКА УЧАСНИКА

Я бажаю взяти участь в роботі конференції «Еколого-економічні проблеми Карпатського Єврорегіону»

Підпис _____ Дата ____ 18. 04. 2005 _____

Прізвище_Пандяк_____

Ім*я_____Ігор_____

По-батькові_Григорович_____

Науковий ступінь кандидат географічних наук_

Вчене звання _____ - _____

Посада_доцент кафедри туризму _____

Організація_Львівський національний університет імені Івана Франка

Службова адреса_вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000, Україна

Службовий телефон_(032) 2964603

Факс _____

Е-mail _____

Домашня адреса_вул.Піскова дім 1, кв. 5, м. Львів

Телефон_(032)2985242

Я планую

* Виступити з пленарною доповіддю

* Виступити з секційною доповіддю

* Виступити зі стендовою доповіддю

* Взяти участь як слухач

Інформація про доповідь (автори та назва):

Гаталяк О.М., Пандяк І.Г. Особливості страхування в туризмі